

OSMANLI ARAŐTIRMALARI
XXI

NeŐir Heyeti – Editorial Board

Halil İNALCIK – Nejat GÖYÜNÇ
Heath W. LOWRY – İsmail ERÜNSAL
Klaus KREISER – A. Atilla ŐENTÜRK

THE JOURNAL OF OTTOMAN STUDIES
XXI

İstanbul - 2001

Sahibi: ENDERUN KİTABEVİ adına İsmail ÖZDOĞAN

Yazı İşleri Sorumlusu : Nejat GÖYÜNÇ

Basıldığı Yer :Kitap Matbaacılık (212) 5014636

Cilt : Fatih Mücellit (212) 5012823 - 6128671

**Adres :ENDERUN KİTABEVİ , Büyük Reşitpaşa Cad.Yümni İş Merkezi
No: 46 Beyazıt - İstanbul (212) 5286318 Fax: (212) 5286317**

BİRKAÇ KİTAP TANITIMI

Türkiye'ye ve bizlere konuyu sevdiren sevgili dostum Sayın Cüneyt Ölçer'in ölümünden sonra, numismatik çalışmaları neredeyse tamamen duraklamaya girmişken, son bir kaç yıldır konu ile ilgili kitapların artması, ülke içinde ve dışında memnuniyetle karşılanmaktadır(!). Ancak, bu arada etik kurallara aykırı çalışmaların da varlığı, beni bu yazıyı yazmaya zorladı.

Burada yayınlanan kitapları size şu başlıklar altında tanıtacağım:

1. Yazar adı değiştirilmiş kitaplar.
2. İki kişi tarafından hazırlanıp, diğer kişi adı yazılmadan yayınlanan kitaplar.
3. Yetersiz kitaplar.
4. Ciddi çalışmalar.

Yazar Adı Değiştirilmiş Kitaplar:

- Erkiletlioğlu, Halit ve Güler, Oğuz, *Türkiye Selçuklu Sultanları ve Sikkeleri*. Erciyes Üniversitesi Yayınları, Kayseri 1996.

Bu kitap Alman numismat Johann-Christoph Hinrichs tarafından hazırlanmıştır. 1995 yılında Kayseri'de diş hekimliği yapan Sayın Halit Erkiletlioğlu tarafından çalışmanın taslağı bazı paralara bakılmak üzere tarafımdan istenmiştir. Ben de yazarın iznini alarak kendisine verdim. Ancak bir yıl sonra bu çalışma bir fotokopi baskı gibi tüm hata ve eksiği ile sadece yazar adı değiştirilerek basılmıştır. Üzüntü veren tarafı, bir öğretim görevlisi olan Sayın Oğuz Güler ve Sayın Halit Erkiletlioğlu'nun bir ilim kurumu olan Erciyes Üniversitesini, bu işe alet etmesidir. Yurt dışındaki birçok şahıs ve kuruluşa bu durum bildirilmiş olduğundan yayın pek ciddiye alınmamaktadır. Ama ne yazık ki, Erciyes Üniversitesi'ne ısrarla bildirilen konu, tepkiyle karşılanmış ve bu kitap halâ satıştan kaldırılmamıştır.

Yazar adı eksik yayınlanan kitaplar

- Kabaklarlı, Necdet, *Osmanlı Mangırları*, İstanbul 1999.

Bu kitap, herkesin de bildiği gibi Necdet Kabaklarlı ve Garo Kürkman tarafından hazırlanmıştır. Ama sadece Kabaklarlı, Necdet adını taşımaktadır. Kitap takriben 15-20 yıllık bir çalışmanın ürünüdür. Eserde bulunan mangırların büyük bölümü Necdet Kabaklarlı koleksiyonuna aittir. Ancak Garo Kürkman tarafından neredeyse dünyadaki bütün müze ve koleksiyonlar taranmış ve eserde bir araya getirilmiştir. Çizimler Garo Kürkman'a ait olup, metin kısmı Sayın Necdet Kabaklarlı tarafından hazırlanmıştır. İki yazarın arasında çıkan bir anlaşmazlık sonucu kitap uzun süre basılamamış, daha sonra sadece Necdet Kabaklarlı adı altında yayınlanmıştır. Bu kitapta Osmanlı Yemen paraları yok denecek kadar eksiktir.

- Ender, Celil, *Karesi, Saruhan, Aydın ve Menteşe Beylikleri Paraları*, İstanbul 2000.

Bu kitap da Garo Kürkman ve Celil Ender tarafından hazırlanmış ama sadece Ender, Celil adı altında basılmıştır. Sayın Garo Kürkman'ın, bu kitap üzerindeki uzun ve bitmez emeği

tarafımdan birçok kereler izlenmiş, kitaptaki birçok para onun tarafından çözülmüş, çizimleri yapılmış ve kitap kapsamına alınmıştır. Kendisinin yurt dışında olduğu bir dönemde onun adı kitaptan çıkarılarak sadece Celil Ender adı ile basılmıştır. Önsöz'de dahi Garo Kürkman adı geçmezken, örneğin hiçbir katkı olmamasına rağmen bana teşekkür edilmiştir. Bu kitabın bütün hazırlıkları bilgisayarımda bulunduğundan öncelikle baskı olarak çoğaltıp birkaç yere yolladım. Daha sonra ise bir WEB sayfasından elektronik olarak faydalanmak isteyenlerin ulaşmasını sağlayacağım.

Yetersiz Çalışmalar:

- Türkmen, Kerim, *Eretna Beyliği Sikkeleri*. Erciyes Üniversitesi Gevher Nesibe Tıp Tarihi Enstitüsü Yayın no. 27, Kayseri 1995.

Başarısız bir çalışma. Sikke okumasını ve ilgili tarihi bilmeyen biri tarafından hazırlandığını düşündürüyor. Kitapçıkta bulunan hemen hemen tüm paralar, bir şekilde yanlış yayınlanmış. Erciyes Üniversitesi gibi bir bilim yuvasının, ciddi bir yayın kurulu kurup, bilimsellik çerçevesine uygun kitapların basımına karar vermeleri gerektiği kanısındayım.

- Aykut, Nezih, *Türkiye Selçuklu Sikkeleri I - I. Mesud'dan I. Keykubad'a kadar (510-616 / 1116-1220)*, İstanbul 2000.

Kendisini uzun zamandır tanıdığım Sayın Nezih Aykut'un epeydir beklenen kitabı bu yıl basıldı, ama umulan çıkmadı. Kitabın cildi, kağıdının kalitesi gayet iyi; ancak, dizgisi, fotoğrafları, sürekli tekrarı ve yeni bir sikke tanıtmaması açısından, oldukça yetersiz. Zaman zaman bir sikkeye iki sayfa ayrılmış, bir sayfada ön yüz diğer sayfada arka yüz verilmiş. Sikkelerin tanıtılmasında gereksiz tekrar yazıları ile kanımca boşuna sayfa doldurulmuş. Ciddi koleksiyonlar gözardı edilip, bir iki koleksiyon incelenmiş. Örneğin, aynı konuda kitap hazırladığı bilindiği halde, Johann-Christoph Hinrichs ile herhangi bir ilişkiye girilmeden ve soruşturulmadan, metin kısmında bazı paralar için 'olması mantıksız' gibi yorumlar yapılmış. Bugün artık dünyanın en büyük koleksiyonu olduğu kabul edilen Tübingen Üniversitesi koleksiyonu gözardı edilmiş. Sanıyorum ki bu koleksiyon incelenseydi ve Sayın Johann-Christoph Hinrichs ile bağlantı kurulsaydı aşağıda verdiğim sikkeler kitapta eksik olmayacaktı. Giriş kısmında eski yayınların çok uzun tutulmuş eleştirileri, metin içinde dipnot olarak daha kısa şekilde verilseydi, kitabın etkisi çok daha olumlu olurdu kanısındayım. Kısaca bu kitap Yapı Kredi Bankası koleksiyonunda olduğunu öğrendiğim iki sikke dışında bana yeni bir sikke tanıtmadı.

Bu kitaptaki eksik sikkeler: (Sikkelerin saptanmasında büyük ölçüde Hinrichs, Johann-Christoph, *Münzen der Seltschuken Anatoliens*, Bremen 1999, adlı yayınlanmamış çalışmadan faydalanılmıştır).

1. Kılıç Arslan I i. Süleyman AE -- , -- . Bilinen iki adet var, biri Dr. L. Ilisch koleksiyonunda, bir Bizans Folis'i üzerine darb edilmiş. Diğeri Dr. Ilisch'e İbrahim Artuk tarafından gösterilmiş.

2. Kılıç Arslan II AR Konya 571. Bu para Ahmed Tevhid 122 numarada yayınlanmıştır. Sayın Aykut'un neden kitabına almadığı bilinmiyor. Belki ölümünden sonra basılmış olan 591 Konya parası ile aynı olduğundan alınmamış, ama o da kitapta yok.
3. Kılıç Arslan II AR Konya 572 (Seaby's Coin & Medal Bul. Jan. 1972)
4. Kılıç Arslan II AR Konya 580 (Tübingen Koleksiyonu)
5. Kılıç Arslan II AU Konya 581 (Sotheby's 25 June 1985)
6. Kılıç Arslan II AR Konya 587 (Zambaur, münzprägungen¹)
7. Kılıç Arslan II AR Konya 589 (Özel Koleksiyon)
8. Kılıç Arslan II AR Konya 591 (Mitchiner 953²) Dirhem kalıbından
9. Kılıç Arslan II AE Konya 580 (Ahmed Tevhid 124). Dirhem kalıbından
10. Kılıç Arslan II AE Konya 584 (Yapı Kredi Kol. 21655) Dirhem kalıbından
11. Kılıç Arslan II AE Konya 586 (Ahmed Ziya 1862³)
12. Kutbettin Melik Şah AR Kayseri 594 (Sotheby's 17.4.1984)
13. Mesud i. Kılıç Arslan AR Ankara 589 (Tübingen Koleksiyonu)
14. Mesud i. Kılıç Arslan AR Ankara 598 (Arkeoloji Müzesi Kol.)
15. Mesud i. Kılıç Arslan AE Ankara 587/89 (Tübingen Koleksiyonu)
16. Mesud i. Kılıç Arslan AE Ankara 589 (Zambaur, münzprägungen)
17. Mesud i. Kılıç Arslan AE Ankara 590 (American Num. Soc. 0000.999.7807)
18. Tuğrul i. Kılıç Arslan AR Erzurum 607 (Zambaur, münzprägungen)
19. Tuğrul i. Kılıç Arslan AR Erzurum 610 (J. C. Hinrichs Koleksiyonu)
20. Tuğrul i. Kılıç Arslan AE Erzincan -- (Tübingen Koleksiyonu)
21. Cihan Şah i. Tuğrul AE -- 622 (J. C. Hinrichs Koleksiyonu)
22. Cihan Şah i. Tuğrul AE -- 625 (Lane-Poole, BM vol III⁴)
23. Keyhüsrev I [1. culusu] AR Konya 595 (Özel Koleksiyon)
24. Süleyman Şah AR Aksaray 593 (Artuk 1074⁵ - Ahmed Tevhid⁶) Bu paralar kitapta 597 olarak geçmektedir. Artuk no.1074 deki sikkenin resmi incelendiğinde yılı 593 gibi durmaktadır. Aynı tip bir dirhem olan Kayseri 597 de yıl gayet açık saba' olarak yazılmıştır, ancak bu dirhemde yıl thala gibi durmaktadır. Bu nedenle paranın tekrar incelenmesinde fayda vardır.

¹ Zambaur, E., *Die Münzprägungen des Islams*, Wisbaden 1968.

² Mitchiner, M., *The World of Islam*, London 1977.

³ Ahmed, Ziya, *Maskukat-ı İslamiye*, İstanbul 1328 (1910)

⁴ Lane-Poole, S., *The Coins of the Turkumán Houses of Seljook, Urtuk, Zengee etc. in the British Museum*, Catalogue of Oriental Coins in the British Museum Vol. 3, London 1877.

⁵ Artuk, İ. ve C., *İstanbul Arkeoloji Müzeleri Teşhirdeki İslami Sikkeler Kataloğu*, Cilt 1 (1970), Cilt 2 (1974), İstanbul .

⁶ Ahmed Tevhid, *Meskukat-ı Kadime-i İslamiye*, Kostantaniye 1321 (1903).

25. Süleyman Şah AR Aksaray 596 (Zambaur, münzprägungen)
26. Süleyman Şah AR Aksaray 598 (Bir satıcıda rastlandı 1992)
27. Süleyman Şah AR Aksaray 600 (J. C. Hinrichs Koleksiyonu)
28. Süleyman Şah AR Kayseri 593 (Yapı Kredi Koll. 8920)
29. Süleyman Şah AR Kayseri 595 (J. C. Hinrichs Koleksiyonu)
30. Süleyman Şah AR Kayseri 596 (Tübingen Koleksiyonu - İsmail Galib)
31. Süleyman Şah AR Kayseri 599 (Tübingen Koleksiyonu)
32. Süleyman Şah AE Kayseri 596 (Zambaur, münzprägungen)
33. Süleyman Şah AE Konya 591 (Özel Koleksiyon)
34. Süleyman Şah AE Konya 595 (Nicol no 3378⁷)
35. Süleyman Şah AE Konya 596 (Zambaur, münzprägungen)
36. Keyhüsrev I 1/2 Dirhem Kayseri 602 (Ahmed Tevhid 171)
37. Keyhüsrev I AR Kayseri 603 Dirhem yerine Dinar yazılı (Ahmed Tevhid)
38. Keyhüsrev I AR Kayseri 605 (Özel Koleksiyon)
39. Keyhüsrev I AR Kayseri 608 ölümünden sonra (Tübingen Koleksiyonu)
40. Keyhüsrev I AR Konya 603 (Özel Koleksiyon)
41. Keyhüsrev I AR Konya 605 (İsmail Galib 16⁸- Ahmed Tevhid 166)
42. Keyhüsrev I AR Malatya 601 (J. C. Hinrichs Koll. - Zambaur, münzprä.....)
43. Keyhüsrev I 1/2 Dirhem Malatya 601 (Özel Koleksiyon)
44. Keyhüsrev I AR Malatya 602 (Tübingen Koleksiyonu - Bora Etker)
45. Keyhüsrev I 1/2 Dirhem Malatya 602 (Cüneyt Ölçer Koleksiyonu)
46. Keyhüsrev I AR Malatya 606 (Ahmed Tevhid 185)
47. Keyhüsrev I AR Malatya 607 (Zambaur, münzprägungen)
48. Keyhüsrev I AR -- 605 (Yapı Kredi Bankası Koleksiyonu)
49. Keykavus I AU Sivas 614 (Spink 18⁹- Zamana¹⁰- Spink 34¹¹)

⁷ Nicol, N. D., - Nabaravy, R. - Bacharach, J. L., *Catalogue of the Islamic Coins, Glas Weights, Dies and Medals in the Egyptian National Library, Cairo, California* 1982.

⁸ İsmail Galib, *Takvim-i Meskukat-ı Selçukiye*, Kostantaniye 1309.

⁹ Spink and Son Numismatics Ltd., Auction 18, 18 February 1986, Zürich.

¹⁰ [Darley-Doran, R. E.], *Centuries of Gold*, Zamana Gallery. Exhibition of 3 July-5 Oct. 1986, London.

¹¹ Spink Taisei Numismatics Ltd., Auction 34, 19 June 1990, Zürich.

50. Keykavus I AR Kayseri 610 (Var diye bildirildi ama doğrulanmadı)
51. Keykavus I AR Konya 606 (İsmail Galib 18)
52. Keykavus I AR Konya 609 (ANS Koleksiyonu 1940.197.1)
53. Keykavus I AR Konya 612 (Stephen Album PL.37¹²)
54. Keykavus I AR Konya 614 (Lane-Poole, BM vol IX¹³)
55. Keykavus I AR Malatya 610 (Zambaur, münzprägungen)
56. Keykavus I AR Sivas 607 (Zambaur Contribution II¹⁴)
57. Keykavus I AR Sivas 614 (Tübingen Koleksiyonu - Özel Koleksiyon)
58. Keykavus I AE Amid 614 (Artuk 1210-Butak¹⁵- Spengler¹⁶) Bu para Artuklulardan Nasır el-Din Mahmud tarafından Keykavus adına kestirilmiştir.
59. Keykubad i. Keyhüsrev (Melik iken) AR Tokat 608 (YKB II¹⁷-Erel, Ş. I¹⁸- J. C. Hinrichs Koleksiyonu- vs.)
60. Keykubad i. Keyhüsrev (Melik iken) AE -- , -- (Artuk 1092-Lane-Pool BM III- Ahmed Tevhid 211- vs.)

Ciddi çalışmalar:

İzmirlier, Yılmaz. *Hamidoğulları Beyliği Paraları*, İstanbul 2000.

Ciddi ve başarılı bir kitap. Baskısı, kağıdı, sayfa düzeni, içeriği ve verdiği bilgiler açısından değerli bir çalışma. Kitabın tek eksiği sadece Türkçe basılmış olması.

Ömer DİLER

- 12 Album, S. Price List no. 37, August 1984. Calif.
- 13 Lane-Poole, S., *Addition to the Oriental Collection in the British Museum, Catalogue of Oriental Coins in the British Museum*. Part I, additions to Vol. 1-4, London 1889.
- 14 Zambaur, E., "Contributions à la Numismatique Orientale", *Numismatische Zeitschrift*, vol. 37, Deuxieme Partie, Vienne 1906.
- 15 Butak, B., *XI.-XVII. ve XIII. Yüzyıllarda Resimli Türk Paraları*, Ana metin ve ek 1-2-3 birarada. İstanbul 1947.
- 16 Spengler, W. F. and Sayles, W. G., *Turkoman Figural Bronze Coins and Their Iconography*, Wisconsin 1992.
- 17 Aydın, Ş., *Doğu ve Batı Arasında Bir Gök Kuşağı*, YKB. Sikke Koleksiyonu Sergisi 2, Nisan 1994, İstanbul .
- 18 Erel, Ş., *Nadir Birkaç Sikke*, no: 1, İstanbul 1963.